

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

F. Köçərli adına
Respublika Uşaq Kitabxanası

Mənəvi birliyimizin bayramı

31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik günü münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı – 2018

Tərtibçilər:

**Könül Səmədzadə
Sevil Əhmədova**

Redaktor:

Könül Ağazadə

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar mədəniyyət işçisi

Mənəvi birliyimizin bayramı: 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik günü münasibətilə bağlı mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, F.Köçərli ad.Respublika Uşaq Kitabxanası; tərt.ed.K.Səmədzadə; ixt.red. və burax. məsul Ş. Qəmbərova; red. K. Ağazadə. - Bakı: F. Köçərli ad.Respublika Uşaq Kitabxanası, 2018. – 30 s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2018

Azərbaycan-dünyanın bütün ölkələrində yaşayan azərbaycanlıların vətəni, istinad yeri, ata evi, doğma ocağıdır. Harada yaşamasından asılı olmayaraq, hər bir soydaşımızın bu dövlətə arxalanmağa, onun himayəsinə bel bağlamağa, ondan güc, qüdrət almağa haqqı vardır.

Heydər Əliyev,
Ümummilli lider

Tərtibçidən

Xalqımız müstəqillik arzusunu gerçəyə çevirmək üçün şərəfli, lakin çətin mübarizə yolu keçmişdir. Əlverişli geosiyasi mövqeyinə görə, daim böyük dövlətlərin hərbi və siyasi müdaxiləsinə məruz qalan Azərbaycan zaman-zaman qanlı müharibələr meydanına çevrilmişdir. Ancaq var-dövləti, torpağı talan edilən odlar yurdunun övladları ruhdan düşmüş, ölüm-dirim savaşına qalxaraq müstəqillik və suverenlik hüququ uğrunda mübarizə aparmışdır. Məlumdur ki, bizim yüzilliyin əvvəllərində Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti təşkil olundu. Bu, dünya azərbaycanlılarının azadlıq uğrunda mübarizə tarixində qızıl hərflərlə yazılan salnamədir. 1918-ci il mayın 28-də elan olunan demokratik cümhuriyyət ideyası milli hərəkatı bir müstəvi üzərinə gətirmək, müstəqil, azad dövlət yaratmaq üçün göstərilən tarixi təşəbbüs rolunu oynayırdı. Lakin milli birliyin zəifliyi və milli liderin olmaması ucbatından 1920-ci ilin apreliyində düşmənlər qüvvələrinin birbaşa hərbi müdaxiləsi demokratik respublikanın süqutu ilə nəticələndi, xalqın birlik, bütövlük və müstəqillik arzularına müvəqqəti son qoyuldu. Mənlərlə qabaqcıl fikirli ziyalı təqiblərə məruz qaldı, repressiyaya əli yetməyənlər isə vaxt tapıb siyasi mühacirət edə bildilər.

Beləliklə, siyasi fikir və hərəkət tariximizdəki qabarma və çəkişmələrə uyğun olaraq, siyasi mühacirət hərəkəti də artıb-azalmış, tarixin amansız gərdişi minlərlə soydaşımızı vətəninin hüdudlarından kənar qoymuşdur. Bu gün istiqlal və azadlıq ideallarını tarixi ərnağan kimi qoruyub saxlayan, Asiyaya, Avropaya, Amerikaya, bir sözlə, dünyanın hər yerinə səpələnmiş azərbaycanlılar yenidən müstəqillik qazanmış, Azərbaycan Respublikasının haqq işini müdafiə etməyə başlamışdılar. Müstəqil Azərbaycan dövləti ilə xaricdə yaşayan soydaşlarımızın güclü həmrəylik dalğası bir tərəfdən erməni diasporasının yardımı nəticəsində işğalçı ordu tərəfindən torpaqlarımızın zəbt edilməsi, bir milyondan çox azərbaycanlının öz dədə-baba yurdundan didərgin düşməsi nəticəsində yaranmışdırsa, ikinci tərəfdən, bu, xalqımızın milli nicatı kimi Azərbaycan tarixi səhnəsində parlayan böyük və təkrarolunmaz şəxsiyyətin – Heydər Əliyev dühasının zəngin siyasi fəaliyyətinin nəticəsi və birbaşa məntiqi davamıdır.

1994-cü ildə böyük siyasi xadim, möhtərəm prezidentimiz Türkiyədə səfərdə olarkən öz çıxışında demişdir: “Biz Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik, birlik gününü elan etmişik. Biz istərdik ki, dünya azərbaycanlıları həmrəy olsunlar, daha da bir olsunlar. Mən bu duyğularla, bu hisslərlə yaşayıram. Vətəndən kənar qoymuş soydaşlarımızın ürəkləri gərək daim Azərbaycanın nəbzi ilə bir vursun. Azərbaycanlılar artıq bilirlər ki, indi bizim, nəhayət, müstəqil dövlətimiz – Azərbaycan Respublikası var, azərbaycanlılar üçün ana vətən var. Bu, müqəddəs Azərbaycan torpağıdır. Deməli, harada olursan-ol, hansı ölkədə yaşayırsan-yaşa, ancaq Azərbaycan xalqının bu günü və gələcəyi haqqında düşünməlisən... Bu gün harada yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycanı özlərinin tarixi

vətəni sayan bütün insanlar ölkəmizin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq naminə dövlətçilik ideyaları ətrafında sıx birləşməli, sarsılmaz həmrəylik nümayiş etdirməlidirlər. Vətəni, millətini, xalqını sevən hər bir azərbaycanlı Azərbaycanın müstəqilliyinin dönməz olması üçün səy göstərməlidirlər. Bütün azərbaycanlılarda, bu və ya digər tellərlə ölkəmizlə bağlı olan hər şəxsdə azərbaycançılıq, vətənpərvərlik hissləri, tarixi torpağımıza, yurdumuza, mədəniyyətimizə məhəbbət aşılamaq hamımızın ümdə vəzifəsidir. Vətənimizin, respublikamızın taleyi hər bir soydaşımızın taleyi olmalıdır”.

Bu gün Azərbaycanın müstəqilliyə qovuşmasında yaxın-uzaq xaricdə yaşayan soydaşlarımızın da diqqətə layiq xidmətləri vardır. Harada yaşamasından asılı olmayaraq, öz ənənələrinə sadıq qalan, milli-mənəvi köklərinə bağlı olan vətənpərvər soydaşlarımızın tarixi vətənə – Azərbaycana müqəddəs borcunu ləyaqətlə yerinə yetirir. Azərbaycan həqiqətinin, xalqımızın haqq səsinin dünyaya obyektiv çatdırılmasında ardıcıl fəaliyyət göstərir, dərdimizə, sevincimizə şərik olurlar. Məhz bu mənəvi birlik və milli həmrəylik dövlət müstəqilliyimizin daha da möhkəmləndirilməsinə və bu yolla yeni uğurlar qazanılmasına xidmət edir.

Bölmə I

Millət bayramı – özünəqaydış günü

İllərin qovuşuğunda taleyin hökmü ilə ayrı-ayrı dövlətlərdə yaşamağa məhkum olmuş, dünyanın müxtəlif ölkələrinə səpələnmiş azərbaycanlılar bir kökdən, bir soydan olduqlarını bir daha yada saldılar, tarixlər aşılıb gəlmiş bir xalqa mənsub olduğundan haqlı qürur duyduqlar. 31 dekabr hər il millət bayramı-özünəqaydış günü kimi böyük təntənə ilə yaşanılır. Bu da zamanın bir hökmüdür. Artıq bu il 27 ildir ki, biz dünya azərbaycanlılarının ən əziz günlərindən birinə çevrilmiş 31 dekabrı millətimizin Həmrəylik Günü kimi qeyd edirik.

1991-ci ildə Moskvadan doğulduğu Naxçıvan şəhərinə gələn, bu torpağın qeyrətli övladlarının iradəsi ilə blokada şəraitində yaşayan muxtar respublikanın rəhbərliyinə gətirilən ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı ilk qərarlardan biri həmin tarixi günün – 31 dekabrın milli bayram, Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü kimi rəsmiləşdirilməsi oldu. Bu qərar tarixin ədalətli hökmü kimi dünyaya səpələnmiş 50 milyonadək soydaşımızı anamız Azərbaycan ətrafında birləşməyə, ona xidmət etməyə səslədi.

Sonrakı illərdə xalqın tələbi ilə müstəqil Azərbaycan dövlətinin sükani arxasına gətirilən böyük öndər dünya azərbaycanlılarının vahid bir millət kimi birləşməsinə, öz haqları uğrunda mübarizəyə qalxmasına böyük xidmətlər göstərdi. Bu qüdrətli insanın zəkasından, millət sevgisindən güc alan dünya azərbaycanlıları artıq öz milli varlığını qoruyub saxlamaq üçün səfərbərliyi ildən-ilə artırırlar.

Soydaşlarımızın həmrəylik gününün illərin qovuşduğu məqama təsadüf etməsi xüsusilə əlamətdardır. Hər bir

azərbaycanlı həmin gün öz xalqı, Vətəni üçün neylədiyini yada salır, qarşıdan gələn yeni ildə görəcəyi işləri götür-qoy edir. Bu bayramda, bütövlükdə, millətimiz hesabat verir, tarixi perspektivlərə nəzər salır.

Ümummillî lider Heydər Əliyevin xalqımızı səfərbər edib ayağa qaldırması ilə Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi qorunub saxlanıb, möhkəmləndirilib. Xalqımız XXI əsrin ilk illərində nəhəng quruculuq işlərini davam etdirib, öz güzəranını yaxşılaşdırıb. Dünya ölkələri sırasında mövqeyimiz getdikcə daha da möhkəmlənir.

Bu gün 10 milyondan artıq müstəqil Azərbaycan dövləti kənarında yaşayan 50 milyondan artıq bacı-qardaşımızın ümidgahıdır. Xaricdəki soydaşlarımız diasporlar şəklində birləşərək ana Vətənlə sıx əlaqə qurur, Azərbaycan həqiqətlərini hər yerdə ucadan səsləndirirlər.

Azərbaycanlıların düşüncəsində vətən anlayışı onların evlərindən, kənd və şəhərlərindən başlayıb Azərbaycan məfhumuna çevrilir. Onlar üçün uzanan cığırılar, yollar, məhəllələr, axar sular, yağan yağışlar, qarlar, əsən küləklər hamısı vətəndir. Böyük vətən müharibəsi zamanı cəbhəyə gedənlər özləri ilə bir ovuc torpağı götürərdilər ki, öləndə yoldaşları onların qəbirlərinin üstünə səpsinlər və son nəfəsdə desinlər ki:

Yad ellərdə məhv oldusa eşqim, hissim,
həyatım,
Barı vətən torpağının altında rahat
yatım!

Vətən hissi, vətən məhəbbəti, torpağa bağlılıq düşüncəsi ilə ömür sürən azərbaycanlılar çalışmışlar ki, eldən-obadan, dədə-baba yurdundan aralanmasınlar. Ancaq tarixdə zaman-zaman öz işini görmüş, azərbaycanlıların bir qismi taleyin və zamanın hökmü ilə doğma torpağından ayrı

düşüb yad ölkələrdə yaşamağa məcbur olmuşlar. Bu insanlar həmin ölkələrdə vətən həsrəti ilə yaşamışlar. İqtisadi vəziyyətlərindən, mövqelərindən asılı olmayaraq, bu həsrət heç vaxt onları tərk etməmiş, yuxularında vətəni, qohumlarını, dost-tanışlarını görürmüşlər. Onlar ruhən, qəlbən öz vətənləri ilə, Azərbaycanla bağlı olmuş, özlərində azərbaycanlılıq varlığını yaşatmışlar; doğma Azərbaycan dilində, Azərbaycan musiqisində, Azərbaycan mətbəxində, azərbaycanlılara məxsus ailə münasibətlərində, adət-ənənələrində yaşatmışlar. Azərbaycanlılar ayrılığı ölümə bərabər tutmuşlar, “Bir ayrılıq, bir ölüm, heç biri olmayaydı”, – demişlər; vətəndə ölmək azərbaycanlı üçün müqəddəs arzulardan olmuş, “Gəzməyə qərib ölkə, ölməyə vətən yaxşı!” – demişlər.

Əzizim, ulu dağlar,
Çeşməli, sulu dağlar,
Burda bir qərib ölüb,
Göy kişnər, bulud ağlar!

Beləliklə, dünya dəyişdi, zaman dəyişdi, sovet imperiyası süqut etdi, müstəqil Azərbaycan Respublikası quruldu, əlaqələrə az-çox yol açıldı, qohum-əqraba axtarışları, şəxsi təmaslar yarandı. Dünyada bir-birindən aralı, bir-birindən xəbərsiz yaşayan, azad Azərbaycan həqiqətlərindən xəbərdar olmayan, dövlətçilik dayaqlarına söykənə bilməyən, bəzən də dilini, adət-ənənəsini itirmək təhlükəsi qarşısında qalan azərbaycanlıları oyatmaq, ayağa qaldırmaq “Sən varsan, sən sahibsiz deyilsən, sənin doğma vətənin, dövlətin var, sən böyük bir xalqın parçasısan”, - deyə kim olduqlarını bir daha onların yadına salmaq lazım idi, dünya azərbaycanlılarının birliyini yaratmaq lazım idi.

Beləliklə, 1991-ci il dekabr ayının 16-da Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi öz sədri Heydər

Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü haqqında qərar qəbul etdi.

Heydər Əliyevin milli dövlətçilik və azərbaycanşünaslıq idrakının məhsulu olan bu qərarlar çox böyük tarixi tədbir və sənədlər kimi, mənəvi və siyasi əhəmiyyətə malik idi və xalqımızın bütün böyük gələcək tarixi üçün əhəmiyyətini saxlayacaqdır. Ancaq bu işıqda iş görmək lazım idi, bu həmrəyliyi yaratmaq lazım idi. Tarix özü bu böyük işi Heydər Əliyevin öhdəsinə buraxdı.

Heydər Əliyev ölkənin daxilindən başladı, belə hesab etdi ki, ölkə daxilində xalqın həmrəyliyi ilkin şərtidir, bu həmrəylik olmasa, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinin təşkili mümkün olmaz.

Qoy Azərbaycanın müstəqilliyinə qəsd etmək niyyətində olan bütün xarici və daxili qüvvələr bilsinlər ki, öz suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda minlərlə qurban vermiş Azərbaycan xalqı hər bir təcavüzkara, hər bir qara qüvvəyə, hər bir təxribatçıya və onların əlində alətə çevrilən şəxslərə layiqincə cavab verəcəkdir.

Bölmə II

Mənəvi birliyimizin bayramı

Biz bir tamin hissələriyik, bir dəryanın damlalarıyıq. Taleh hərəmizi bir tərəfə, başqa-başqa diyarlara səpələyib. Gah müxtəlif dövrlərin repressiyaları, gah da bir parça çörək dərdi bəzilərini ömürlük Vətən həsrətinə mübtəla etmişdi. Sosializmin “dəmir pərdə”ləri sərhədləri kəsdikdən sonra uzun illər boyu doğmalar bir-birlərindən gen düşdülər. Məktublaşmaq, telefon əlaqəsi saxlamaq belə yasaq olunmuşdu. “Xaricdə yaşayanım yoxdur” kəlməsi tərəcəməyi-halımızın ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdi. Xaricdə doğması və qohumları olana isə ehtiyatla, qərribə nəzərlərlə baxırdılar. “Xaricdəkilər” partiya xətti ilə qabağa getməyə mane olduğundan çoxları qəriblikdəki qohum-qardaşını danırdı. Uzun illər beləcə, bir-birimizdən qorxa-qorxa, gizli ayrılıq dərdi çəkə-çəkə yaşadıq.

Yaman günlər gəlib ötüb keçəndi,
Bir yaxşılıq muradına yetəndi.
O tay, bu tay nə fərqi var, vətəndi,
Bir gün olar bu dağları yararlar,
İstəklilər bir-birini taparlar.

Səksəninci illərin sonlarında SSRİ adlanan qırmızı imperiya parçalanmağa başladı. Parçalanma müttəfiq respublikalarda, o cümlədən Azərbaycanda da milli-azadlıq hərəkatının vüsətlənməsi ilə müşahidə olunurdu. Daha xalq “mənəvi və coğrafi çərçivədə” yaşamaq istəmirdi.

Demokratiyanın genişlənməsi, mitinq və nümayişlərin vüsətlənməsi, plüralizmin və söz azadlığının bərqərar olması “mənəvi çərçivəni” dağıtsa da, “beton sərhədlər” doğmaları və yaxınları aralıda saxlamaqda idi. İlk dəfə olaraq Naxçıvanda belə sərhədlərə qarşı “üsyən” baş verdi.

1989-cu ilin dekabr ayında Naxçıvanla İrani və Türkiyəni ayıran mühəndis istehkamları və tikanlı məftillər dağıldı. Mənəvi yaxınlıqdan faktiki yaxınlığa doğru mühüm tarixi hadisə olan bu addım sonralar Türkiyə və İran ilə münasibətlərimizin daha da yaxınlaşmasına, ömrü boyu bir dəfə görüşməmiş qohumların qovuşmasına şərait yaratdı. 1989-cu ilin dekabr ayında baş vermiş bu hadisəyə xüsusi əhəmiyyət və qiymət verən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 16 dekabr 1991-ci ildə bu barədə xüsusi qərar qəbul edərək 31 dekabr gününü Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü elan etdi. Və artıq 27 ildir ki, bu tarixi günü bayram kimi qeyd edirik.

Qırmızı imperiya dağılmağa başlayanda Azərbaycan xalqı da öz azadlığı və suverenliyi uğrunda mübarizəyə qalxdı. Milli azadlıq hərəkatının vüsətlənməsindən qorxan mərkəz əks-tədbirlərə əl atdı.

İttifaq rəhbərliyi əksəriyyəti ermənilərdən ibarət olan sovet ordusu hissələrini və zirehli texnikanı Bakıya yeridərək 20 yanvar qırğını törətdi. Adamlar tankın tartılları altında qalıb cismən məhv olsalar da, mənən yüksəldilər, azadlıq uğrunda mübarizəni daha da vüsətləndirdilər. Bundan sonra isə xalqımız erməni separatçılarının əli ilə uzun və dağıdıcı müharibəyə cəlb edildi, Xocalı soyqırımını törədildi, torpaqlarımızın 20 faizi işğal edildi, 20 min vətən övladı şəhid verildi, 50 min nəfər əlil oldu, bir milyondan artıq insan doğma yurdundan didərgin düşərək qaçqına çevrildi.

Öz tarixinin çox çətin və mürəkkəb dövrünü yaşayan Azərbaycanın bu gün daha çox dəstəyə və yardıma ehtiyacı vardır. Hazırda dünyanın bir çox ölkələrində azərbaycanlılar yaşayırlar. Rusiyada, Müstəqil Dövlətlər Birliyinə mənsub olan digər ölkələrdə, Qafqazda,

Gürcüstanda, Dağıstanda, İranda, Türkiyədə, Avropada, Amerikada, Şərq ölkələrində azərbaycanlıların böyük icmaları yaranıbdır. Onlar bir-biri ilə daha çox əlaqə qurmağa, əlbir fəaliyyət göstərməyə çalışırlar. Azərbaycan diasporunun yaranmasında və onların müstəqil Azərbaycanla əlaqələrinin möhkəmlənməsində ölkə prezidenti İlham Əliyevin müstəsna xidmətləri vardır. Hər dəfə xarici ölkələrə səfərləri zamanı o, Azərbaycan icmasının nümayəndələri, iş adamları ilə səmimi görüşlər keçirir, ölkəmizdəki vəziyyət, son illərdə Azərbaycanla bağlı dünyada gedən proseslər barədə dolğun və ətraflı məlumat verir, onlara haqq işimizin dəstəklənməsi naminə yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi təşkilatları, parlament və dövlət qurumları ilə səmərəli əməkdaşlıq yaratmaları üçün məsləhət və tövsiyələrini söyləyir. Artıq dünyanın bir çox yerlərindəki Azərbaycan icmaları və cəmiyyətləri öz fəallıqlarını xeyli artırmışlar. Azərbaycanın müstəqillik qazanması, bütün çətinlik və mərhumiyyətlərə baxmayaraq suverenlik yolu ilə inamla addımlaması və planetimizin hər yerində yaşayan soydaşlarımızla əlaqələr yaratmağa can atması öz bəhrələrini göstərməkdədir. Bugünkü müstəqil Azərbaycan Respublikası bütün dünya azərbaycanlılarının dayağıdır, onlar üçün örnəkdir.

Dekabrın 31-i yer üzündə yaşayan azərbaycanlıların mənəvi birlik günüdür. İnanırıq ki, onların birgə köməyi və dəstəyi nəticəsində tezliklə Qarabağ münaqişəsi sülh yolu ilə nizama salınacaq, torpaqlarımız azad olunacaq, Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü bayramı bütöv, azad və suveren Azərbaycanda sevinc və şadlıqla keçiriləcəkdir. Bu ələmətdar bayram münasibətilə dünya azərbaycanlılarını ürəkdən təbrik edir, onlara sıx birlik, və cansağlığı arzulayırıq!

Bölmə III

Yubiley tədbirlərinin keçirilməsi

Azərbaycan xalqı dünya mədəniyyətində öz dəsti-xətti ilə seçilən xalqlardandır. Onun əsrlər boyu yaratdığı mədəniyyət və ədəbiyyat nümunələri, həyat eşqi, azadlıq və müstəqillik duyğuları ilə aşılanaşdır.

31 dekabr Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü ilə bağlı respublikamızın hər bir yerində, təhsil müəssisələrində, lisey, gimnaziya, muzey və kitabxanalarda və s. dövlət müəssisələrində bayram münasibətilə hər il silsilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Belə tədbirlərin keçirilməsi demək olar ki, bir ənənəyə çevrilmişdir. Bizdə F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası olaraq bu ənənəyə sadıq qalmış, 31 dekabr Dünya azərbaycanlılarının həmrəylik günü ilə bağlı tədbirlər planı hazırlamışıq. Tədbirlər planının geniş və maraqlı olması üçün ilk əvvəl kitabxanada sərgi təşkil olunur. Sərgi müxtəlif başlıqlar altında keçirilə bilər. Məsələn: “Birlik və inam olmayan yerdə”, “Mənəvi birliyimizin bayramı”, “31 Dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik günüdür”, “Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi xalqımızın tarixi nailiyyətidir”, “Milli birliyin təntənəsi”, “Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik və birlik günü”, “Milli mənsubiyyəti insanın qürur mənbəyidir”, “Dünya Azərbaycanlılarının milli həmrəyliyi və birliyi dövlətimizin gücünü və nüfuzunu artırır” və s.

Başlıq: “Mənəvi birliyimizin bayramı”

Sərgidə istifadə ediləcək sitatlar

...Biz azərbaycançılığın dövlət rəmzlərini yaşadan müstəqil dövlətimiz ətrafında daha sıx birləşməli, onun tərəqqisi üçün əlimizdən gələni əsirgəməməliyik.

Bizim hamımızın bir Vətəni var-bu, Azərbaycan dövlətidir. Azərbaycanlı hər yerdə yaşaya bilər, ancaq azərbaycanlılığını, öz dilini, dinini, milli ənənələrini unutmamalıdır. Onun qəlbi daima Azərbaycanla bir vurmalıdır.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsas ideyası azərbaycançılıqdır. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılığı – Azərbaycanın dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini yaşatmalıyıq...

Hər bir azərbaycanlı fəxr etməlidir ki, onun böyük tarixə, qədim və zəngin mədəniyyətə malik olan Azərbaycan kimi Vətəni vardır.

Hər bir Azərbaycan gənci öz həyat yolunu müstəqil Azərbaycan Respublikasının gələcək yolu kimi qəbul etməli, öz həyatını qurarkən, özünü həyatda fəaliyyətə hazırlarkən və fəaliyyətə başlayıb onu davam etdirərkən hər şeydən çox, hər şeydən artıq müstəqil Azərbaycanın bu günü və gələcəyi haqqında düşünməlidir...

Heydər Əliyev,
Ümummillî lider

Dünya azərbaycanlılarının mütəşəkkilliyinin möhkəmlənməsi, soydaşlarımızın milli birlik və həmrəyliyinə, sözün həqiqi mənasında, təmin edilməsi ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin ən böyük arzularından biri idi.

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi hazırda özünü təkcə emosional hiss və duyğularda deyil, həm də daha çox real məzmunla malik milli-siyasi birlikdə, əməli addımlarda və konkret nəticələrdə göstərir.

Müstəqil dövlətlər Birliyi ölkələrində, Avropada, Amerikada, Asiyada yaşayan çoxsaylı Azərbaycan icmalarının və cəmiyyətlərinin geniş imkanları, istifadə olunmamış potensialı mövcuddur və bu potensial ümummilli maraqlara xidmətə yönəldilməlidir.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Ölkəmizdə dövlət quruculuğunun bütün sahələrində əldə olunan uğurlar Azərbaycanın dünya birliyində layiqli yer tutmasına geniş imkanlar açır. Bu nailiyyətlərin daha da artması, işğal edilmiş torpaqlarımızın erməni işğalından tamamilə azad edilməsi üçün biz dünya azərbaycanlılarının birliyi və həmrəyliyinə daim inkişaf etdirməliyik. Harada yaşamağımızdan asılı olmayaraq müstəqil Azərbaycan Respublikası ətrafında sıx birləşməli, onun tərəqqisi üçün əlimizdən gələni əsirgəməməliyik.

Elmira Süleymanova,
Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)

Kitablar:

1. Mustafayev Ə. Azadlıqdır mənə məlhəm, sənə dərman Azərbaycan!
2. Dəmirli D. Vətən imtahan verir.
3. İsmayıl X. Azəri soyqırımını.
4. Əhmədov Y. Torpağa tökülən qan.
5. Pənahoğlu F. Haran ağrıyır Vətən.
6. Pənah G. Bura Vətəndir!
7. Quluzadə Ə. Qadan mənə Qarabağ.
8. Parçalanmış millətin harayı.
9. Şeir parçası.

Pozulsun sərhədlər, silinsin xətlər,
Qarışsın bir-birinə şəhərlər, kəndlər.
Çəpərli sərhədlər dağılıb itsin.
İnsanlar qəlbində gül-çiçək bitsin.

Orta və böyük yaş qrup oxucularla Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik günü münasibətilə keçiriləcək tədbirlərdən biri də kitab icmalındır. Kitab icmalı oxucuların ən çox sevdiyi tədbirlərdən biridir. Kitabxanada və məktəblərdə “Parçalanmış millətin harayı” kitabının icmalını keçirmək daha məqsədəuyğundur. Bu kitab təkcə şeir, bayatılar və həsrət poeziyamızdan “yarpaqlar” deyil, həm də bu, iki müstəbid dövlətin əli ilə ikiyə parçalanmış, bir-birindən ayrı salınmış bir millətin-Azərbaycan xalqının harayı, kədəri, ürək döyüntüləridir! Kitabdakı seçmələr vaxtilə ərazisi Dəmirqapı Dərbənddən başlayıb Həmədan-Qəzvin-Ərak-Qumadək uzanan Azərbaycan türklərinin ayrılıq dərdi, həsrəti, bir-birinə qovuşmaq arzusu və istək harayının poeziya dili ilə verilmiş nümunələridir. Həmçinin kitabda o taylı-bu taylı 100-dən çox şairlərimizin həsrət, hicran nisgili və vüsal arzusu ilə bağlı şeirlərindən

nümunələr verilmişdir. Parçalanmış vətənin ağrısını köksündə gəzdirən hər bir azərbaycanlı oxucusu üçün bu kitabın oxunaqlı olacağına şübhə etmirik. İnanırıq ki, bu kitabın icmalından sonra hər bir oxucu kitabı alıb oxuyacaq və bu kitab hər bir oxucunun stolüstü kitabı olacaq.

Anamız Azərbaycanın iyirmi yeddi ildən bəri müstəqillik yollarında atdığı inamlı, uğurlu addımlar hər birimizi ürəkdən sevindirir. Bu sahədə ən fərəhli cəhətlərdən biri də Odlar diyarının beynəlxalq aləmdə getdikcə daha böyük nüfuz qazanması, dünyanın neçə-neçə yaxın və uzaq ölkəsi ilə sıx iqtisadi, siyasi, mədəni əlaqələrinin yaranıb möhkəmlənməsidir. Respublikanın imicinin artmasında vətəndən uzaqlarda yaşayan, ürəkləri isə torpaq, yurd sevgisi ilə çağlayan soydaşlarımızın, onların yaratdıqları, cəmiyyətlərin, mədəniyyət mərkəzlərinin əhəmiyyəti çox böyükdür. Belə ictimai təşkilatların siyahısı çox böyükdür. Bunlardan biri də Rusiya Federasiyasının qədim guşələrindən biri olan Voronej şəhərində yaradılmış “Birlik” cəmiyyətidir. “Birlik” cəmiyyəti yaradıldıqdan onun ətrafında birləşənlərin sayı xeyli artıb. Həmyerlilərimiz təkcə Voronej şəhərini deyil, vilayətin bir çox şəhər və qəsəbələrini təmsil edirlər.

Kitabxanada oxucularla “Birlik” cəmiyyətinin fəal üzvləri ilə görüşünü təşkil etmək olar. Görüşə “Birlik” cəmiyyətinin yaradıcılarından biri, qeyrətli, təəssübkeş İlham Kazımov və başqa həmyerlilərimizi də dəvət etmək olar. Kitabxanaçı qonaqlara İlham Kazımovla bağlı maraqlı məlumatlar verir, bu cəmiyyətin nə vaxt və necə yaradıldığından, indiyə kimi hansı işlər gördüklərindən danışmalıdır. “Birlik” cəmiyyəti haqqında söhbətə kitabxanaçı aşağıdakı kimi başlaya bilər.

Kitabxanaçı: “Lənkəran şəhərində böyüyüb boya-başa çatmış İlham Kazımov 1983-cü ildə hərbi xidməti başa vurduqdan sonra Voronej şəhərində elektron cihazları zavodunda işə başlamışdır. Bir müddətdən sonra istehsalatdan ayrılmaqdan əvvəl ali təhsil alan İlham işgüzarlığı, vətəndaşlıq mövqeyi, çalışdığı müəssisənin ictimai həyatında fəal iştirakı ilə kollektivdə, onu tanıyanlar arasında nüfuz sahibi olmuşdur. 1990-cı ildə Voronej şəhərində yaşayan soydaşlarımızı başına toplayıb, onların köməyi ilə xalqımızın tarixini, mədəniyyətini, mənəvi nailiyyətlərini, intellektual səviyyəsini yerli əhaliyə çatdırmağa çalışır. Onlara qondarma Qarabağ probleminin mahiyyətini, Ermənistanın təcavüzkar siyasətini doğru-düzgün izah etmək üçün bir çox səmərəli tədbirlər həyata keçirir və bununla da “Birlik” cəmiyyəti olaraq “Güc birlik”dədir fikrini irəli sürürlər. Dədə-babalarımızdan miras qalan müdrik ənənələrə görə birliyin, yekdilliyin gücü, qüdrəti yenilməzdir, harada birlik varsa, orada uğur, fərəh xeyir-bərəkət var. Bütün şər qüvvələr xəbis niyyətlərlə yalnız birlik, mütəşəkillik qarşısında ram olur. Ümidvarıq ki, bizim yaratdığımız “Birlik” ictimai təşkilatı uzaq ellərdə öz birliyini hələ çox nümayiş etdirəcək”. Sonda kitabxanaçı sözü “Birlik” cəmiyyətinin yaradıcısı olan İlham Kazımova verir. İlham Kazımov çıxış etdikdən sonra oxucuları xaricdə yaşayan azərbaycanlılarımız barədə maraqlandıran sualları cavablandırma bilər.

F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik günü ilə bağlı orta yaş qrup uşaqlarla **“Həmrəylik bizə çox gərəkdir”** adlı söhbət keçirilir. Kitabxanaçı söhbətə belə başlayır. Tarixdə çox hadisələr və döyüşlər sübut edib ki, ən güclü

ordu əsgərləri sayca çox deyil, birliyi möhkəm, inamı güclü olandır. Demək, birlik və inam hər bir qələbənin açarıdır.

Əziz uşaqlar! Azərbaycan torpağı iki əsrə yaxındır ki, güneyli-quzeyli adlandırılaraq hissələrə bölünüb. Bu illər ərzində xalqımızın başına çox müsibətlər gətirilib. Şərqdə ilk demokratik respublika-Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması quzeydə yaşayan azərbaycanlılara azadlığın sevincini daddırsa da, bu, uzun sürmədi. 23 aydan sonra Azərbaycan yenidən rus ordusu tərəfindən işğal olundu. Xalqımızın ən görkəmli ziyahları məhv edildi, bəziləri xarici ölkələrə üz tutdular. Sovet hakimiyyəti illərində də Qərbi Azərbaycandakı qədim yurd yerlərimiz, dədə-baba torpaqlarımız güclə alınıb ermənilərə verildi...

1991-ci ildə Azərbaycan ikinci dəfə müstəqillik qazandı, xalqımız yenidən azadlığa qovuşdu. Artıq 27 ildir ki, Azərbaycan Respublikası yaşayır və inkişaf edir. Bu, xalqımızın gələcəyə inamını artırır.

Əziz balalar, siz həqiqətən də böyük tarixə, adət-ənənəyə sahib olan bir xalqın övladlarısınız. Qarşıda sizi böyük işlər gözləyir. 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının, yəni həm də sizin həmrəylik gününüzdür. Həmin gün biz başqa vaxtlardan daha doğma, daha səmimi olmalıyıq. Bu birlik, həmrəylik xalqımıza çox gərəkdir. Biz xalqımızın mənəvi və əməli işbirliyinə nail olmalıyıq. 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik günü də elə bu məqsədə xidmət edir.

Kitabxanada oxucular tərəfindən sevilən tədbirlərdən biri də ədəbi-bədii gecədir. Ədəbi-bədii gecəyə kitabxanaçı bir ay qabaqcadan hazırlaşmalıdır. Ədəbi-bədii gecə iki hissədən ibarət olur. Ədəbi-bədii gecənin birinci hissəsində çıxışlar, II hissəsində isə şeirlər, musiqilər səslənir. Tədbirə

Vətənimizdən uzaqlarda yaşayan həmyerlilərimiz, soydaşlarımız və bir çox başqa qonaqlar dəvət olunmalıdır. Bu tədbiri daha rəngarəng edər. Ədəbi-bədii gecəni kitabxanaçı açıq elan edir. Çıxış üçün söz qonaqlara verilir. Çıxışlar bitdikdən sonra tədbirin II hissəsi – bədii hissə başlayır. “**Ulu xalqın həmrəylik sədələri**” adlı ədəbi-bədii gecənin ssenarisini veririk: Tədbir Zəlimxan Yaqubun “**Dünya Azərbaycanlılarının həmrəylik marşı**” ilə başlayır.

Azərbaycan övladı! Sənindir bu məmləkət,
Dayağındır həqiqət, bayrağındır məhəbbət.
Yurd sevgisi ocaqdır, qalma bu oda həsrət,
Ömrün boyu alovlan, bu ocaq üçün yaşa!

Yurdun hər qarışında şəhidlərin qanı var,
Qəhrəmanlıq qeyrəti, şəhidlik nişanı var.
Hər dövrün, hər zamanın bir cür imtahanı var,
Tarixə imtahan ver, bu sınaq üçün yaşa!

Bağrına bas torpağı isti bir qucaq kimi,
Dəniz kimi dalğalan, çağla gur bulaq kimi.
Bakı nefti Xəzərdə alışsın çırağ kimi,
Dünyanı nurlandıran çılçıraq üçün yaşa!

Dosta məhəbbətdə də, düşmənə nifrətdə də,
Vətənlə görüşdə də, Vətənə həsrətdə də,
Qarabağ savaşına qalxan cəsərdə də,
Son damla qanımadək bu torpaq üçün yaşa!..

I aparıcı: Əziz qonaqlar! 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik günü kimi qeyd edilməsi artıq ənənəyə çevrilmişdir. Bu bayram qədim tarixə və böyük mədəniyyətə malik olan Azərbaycan xalqının müstəqillik əldə etdiyi andan bütün dünya

azərbaycanlılarına bəxş etdiyi, ümummilli əhəmiyyət kəsb edən, yeni və çox ümidverici bir bayramdır.

Dünya azərbaycanlılarının birliyi və həmrəyliyi ideyasının əsasını Azərbaycan dövlətçiliyinə, xalqımızın dilinə, milli-mənəvi varlığına və ümumbəşəri dəyərlərə hörmət təşkil edir.

Heç kəsə sirr deyil ki, hal-hazırda bütün dünya azərbaycanlılarının milli-mənəvi varlığını yaşadan bir dövlət var. Bu dövlət Azərbaycan Respublikasıdır. Onun müstəqilliyini dönməz etmək, dövlətçiliyini qorumaq, ərazi bütövlüyünü, təhlükəsizliyini və sərhədlərinin toxunulmazlığını təmin etmək, bütün ölkələrlə bərabərhüquqlu, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa nail olmaq tək Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının deyil, bütün dünya azərbaycanlılarının övladlıq borcudur. Bu sahədə ilkin vəzifə işğal olunmuş torpaqlarımızın, geri alınması, öz vətənlərində qaçqın və köçkünə çevrilmiş insanların doğma ocaqlarına qaytarılmasıdır.

Xalqımızın mədəniyyətini, dilini, milli adət-ənənələrini yaşatmaq, inkişaf etdirmək və bütün dünyada təbliğ etmək bizim hər birimizin üzərinə düşən ən məsuliyyətli bir tarixi yüküdür.

(Oxucular səhnəyə daxil olur. Oqtay Zəngilanlının "Gəlir Mübarəklə Həmrəylik Günüm!" şeirini söyləyirlər.)

I oxucu: Verildi möhtəşəm tarixi qərar,
Yarandı öz milli birliyim, ünüm.
Həmrəylik günümüz verir bəhər, bar,
Gəlir mübarəklə həmrəylik günüm!
31 dekabr tarixi gündür,

Həmrəylik günümüz tarixə döndü.
Sabaha inamla baxırıq indi,

Gəlir bər-bəzəklə Həmrəylik günüm!

Gəlir gündoğandan, Altay, Turandan,

Gəlir Türkiyədən, İraq, İrandan.

Halallıq əxz edib nurlu “Quran”dan,

Gəlir duz-çörəklə Həmrəylik günüm!

II oxucu: Soydaşlar uzun bir yol keçib gəlir,
Doğmalar sevinclə göz yaşın silir.
Odlar diyarını səcdəgah bilir,
Gəlir gül-çiçəklə Həmrəylik Günüm!

Səsimiz yayılır böyük cahana,

Vətən, yurd sevgisi hopubdu qana,

Əbədi müstəqil Azərbaycana,

Gəlir xoş diləklə Həmrəylik Günüm!

II aparıcı: XX yüzilin əvvəllərində xalqımızın milli azadlıq mübarizəsi qalibiyyətlə nəticələndi. 1918-ci il mayın 28-də elan olunan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dünya azərbaycanlılarının azadlıq uğrunda mübarizə tarixinə qızıl hərflərlə yazıldı. Qısa müddətdə həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti bütün dövlətçilik atributları-öz parlamenti, hökuməti, ordusu, pul vahidi, bayrağı, gerbi, himni olan suveren bir dövlətə çevrildi. Onun demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, səhiyyə, hərbi quruculuq sahələrində atdığı mühüm addımlar xalqımızın tarixində silinməz izlər buraxdı, milli dövlətçilik ənənələrinin bərpası işində mühüm rol oynadı.

Lakin xalqımızın dirçəliş və özünəqayıdış prosesi uzun davam etmədi. 1920-ci il aprel ayının 27-də bolşevik Rusiyasının birbaşa hərbi müdaxiləsi Demokratik Respublikanın süqutu ilə nəticələndi. Minlərlə qabaqcıl

fikirli adam ziyalı təqiblərə məruz qaldı. Repressiyadan yayına bilənlər isə siyasi mühacirət etməyə məcbur oldular. Siyasi fikir və hərəkət tarixinə uyğun olaraq siyasi mühacirət hərəkəti də artıb azalmış, tarixin amansız gərdişi milyonlarla soydaşımızı Vətənin hüduqlarından kənarə qoymuşdur.

I aparıcı: O illərdə dünyada baş verən qlobal dəyişikliklərlə əlaqədar Azərbaycan xalqının milli özünüdərkə güclənməyə başladı. SSRİ adlanan “qırmızı imperiyanın” çökməsi Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkətinin yüksəlişi ilə müşayiət edilirdi. Xalq daha “siyasi və coğrafi çərçivə” daxilində yaşamaq istəmirə. “Beton sədlər” doğmaları və qohumları yaxınlaşmağa, birləşməyə qoymurdu. 1989-cu il dekabrın sonunda ilk dəfə Naxçıvanda, sonrakı günlərdə isə digər bölgələrdə İran və Türkiyə aradakı sərhəddə çəpərlər, mühəndis istehkamları və tikanlı məftillər dağıdıldı. Araz çayının hər iki tayında olan qohumlara, həmvətənlərə ünsiyyət imkanları yaradıldı, sadələşdirilmiş keçid məntəqələri təşkil edildi.

Beləliklə, 1989-cu il dekabrın 31-i dünya azərbaycanlılarının həmrəylik bayramına çevrildi. 1990-ci il noyabr ayının 15-də Türkiyədə keçirilən Birinci Millətlərarası Azərbaycan Türk Dərnəkləri qurultayının qəbul etdiyi qərarə əsasən 31 dekabrın hər il həmrəylik günü kimi qeyd edilməsi ideyası irəli sürüldü. Bütün bunları nəzərə alaraq Heydər Əliyevin başçılıq etdiyi Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali Məclisi 1991-ci il dekabrın 16-da bu barədə xüsusi qərar qəbul edərək 31 dekabrı dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü elan etdi. O vaxtdan xalqımız hər bu tarixi günü böyük bayram kimi qeyd edir. Artıq 27 ildir ki, Azərbaycan xalqı on illərlə həsrətini çəkdiyi, uğrunda ardıcıl mübarizə apardıği tarixi

haqqına-millî müstəqilliyinə qovuşmuşdur. Müstəqilliyə aparan yol hamar olmamış, xalqımız tarixin müxtəlif keşməkeşli mərhələlərindən keçərək bir çox ağır sınaqlarla qarşılaşmışdır. Lakin Azərbaycan azadlıq, suverenlik uğrunda mübarizə əzmini həmişə qoruyub saxlamış, bu yolda böyük məhrumiyyətlərə düşər olsa da, qurbanlar versə də mətin iradəsi sarsılmamışdır.

Vətən! Hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs kəlmə! Şeirimizin, sənətimizin baş qəhrəmanı! Uğrunda əsrlərlə ölüm-dirim mübarizəsi gedən ulu torpaq! Dahilər, qəhrəmanlar yetirən, dastanlar, cahansümul abidələr yaradan böyük bir xalqın qədim məskəni! Gözəlliklər diyarı! Dağı, dərəsi, geniş çölləri, meşələri, meyvəli bağları, coşqun çayları, sərin bulaqları, hər şeydən öncə, qurub-yaradan mehriban insanları ilə yüksələn Azərbaycan! Torpağının altı da, üstü də zəngin bir ölkə! “Əcdadımızın mədfəni, övladımızın məskəni” Vətən!

(Oxucular birlikdə sözləri Ramiq Muxtarın, musiqisi Nəriman Məmmədovun “Dünya Azərbaycanlılarının birlik nəğməsi”ni oxuyurlar.)

Azərbaycan! Qoca Şərqə ey açılan nur pəncərə,
Zaman-zaman sən boy atdın, gəlib çatdın əsrlərə.
Qismətinə yazılsa da min işgəncə, kədər, əzab,
Sən yadlara baş əymədin, hər zülümə gətirdin tab.
Öz sinəni sipər etdin azadlığın yollarında,
Dağ oynadan güc varımış Heydər Ata qollarında.
Əyəmmədi qamətini qan püskürən yağı düşmən,
And yerimiz tək sən oldun, Azərbaycan-Ana Vətən!
Ulduz olub səpələndi övladların yer üzünə,
Bayraq etdik ədaləti haqq işinə, haqq sözünə.
Unutmadıq Dədə Qorqud, Şah Xətai öyüdünü,
Təzə əsr bəxş eylədi xalqımıza Birlik günü.

(Nəqarət:)

Qürbət eldə, qərib yurdda yaşasaq da,
Yerin altda, göyün üstə dolaşsaq da,
Gözlərindən çox uzaqda biz olsaq da,
Ürəyimiz səninklədi bizim hər an,
Ey müstəqil Vətənimiz Azərbaycan, Azərbaycan!

Tarix boyu Azərbaycan öz geopolitik mövqeyinə maddi sərvətlərinə görə xarici təcavüzlərə, torpaqlarının işğalına, parçalanmalara məruz qalmışdır. Azərbaycan tarixi mübarizələr qəhrəmanlıqlar dolu bir tarixdir. Tarixin kəskin dönürlərində bir xalq olaraq bizim qazandıqlarımız da çox olub, itirdiklərimizdə. Ən böyük qazancımız əsrlər boyu nəsillərdən-nəsillərə yadigar keçən, torpaqlarında əcdadlarımızın ruhu uyuyan Vətənimizdir. İtirdiyimiz isə bu Vətənin bölünməsi əzəli-əbədi torpaqlarımızın bir hissəsidir. Bu gün bizim bir dərdimiz var – “Vətən dərdi, Qarabağ dərdi, yurd dərdi”.

Arzu edirik ki, bundan sonra da hansı ölkədə yaşamasından asılı olmayaraq, özünü Azərbaycanlı sayan hər bir kəs doğma vətənimizin üzləşdiyi taleyüklü problemlərin həllində öz köməyini əsirgəməyəcək, müstəqil Azərbaycan dövlətinin inkişafına töhfəsini verəcəkdir. İnanırıq ki, Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik günü bundan sonra da azad və suveren Azərbaycanda sevinc və şadlıqla keçiriləcəkdir. Biz bir daha bu əlamətdar bayram münasibətilə dünya Azərbaycanlılarını ürəkdən təbrik edirik, onlara sıx birlik, əlbir fəaliyyət və cansağlığı arzulayırıq!

(Oxucular Bəxtiyar Vahabzadənin “Azərbaycan” şeirini söyləyirlər.)

Ədəbiyyat siyahısı

Abışov V. Ş. Azərbaycanlıların soyqırımı : (1917-1918-ci illər). - Bakı : Nurlan, 2007. - 176 s.

Aşırılı A. 31 mart soyqırımı: 1918-1920-ci illər mətbuatında. - Bakı : Elm və Təhsil, 2011. - 100 s.

Azərbaycan xalqına qarşı 1918-ci il mart soyqırımı : 3 cildə Sənədlər toplusu. I cild : "26 Bakı komissarları" nın əsl tarixi. - Bakı : Çarşıoğlu, 2009. - 776 s. - (Azərbaycan tarixi : İlk mənbələr).

Azərbaycanlıların soyqırımı: tarixin qanlı salnaməsi. I cild. - Bakı : OSKAR NPM, 2012. - 446 s. - Kitab Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin əbədiyaşar xatirəsinə ithaf edilir. - (super cildli qutuda).

Azərbaycanlıların soyqırımı: tarixin qanlı salnaməsi. II cild. - Bakı : OSKAR NPM, 2012. - 424 s. - Kitab Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin əbədiyaşar xatirəsinə ithaf edilir. - (super cildli qutuda).

Dəmirov Y. B. Qarabağ sindromu: Həqiqət və reallıq. - Bakı : Şəms, 2007. - 256 s.

Erməni terroru. - Bakı : Vətən, 2005. - 168 s. : foto, xəritə, il. - Azərbaycan, rus və ingilis dillərində.

Əzizov E. Difai : XX əsrin əvvəllərində erməni-azərbaycanlı münaqişəsinin ilkin tarixi şərtləri və səbəbləri. - Bakı : CBS Polygraphic production, 2009. - 360 s.

Görürlymaz M. Türk Qafqaz İslam ordusu və ermənilər (1918) : tarixi ədəbiyyat. - Bakı : Qismət, 2008. - 408 s. xəritə, foto.

Həkimova N. M. Ermənilərin tarixi cinayətləri ziyalılardan yaddaşında: Məqalələr toplusu. - B.: Maarif, 2009. - 360 s. : rəng.şək.

Hüseyn S. Həzin bir xatirə. "İsmailiyyə" ; "İsmailiyyə" : məqalələr : 31 Mart Azərbaycanlıların soyqırımını günü // Azərbaycan Demokratik Respublikası dövründə ədəbiyyat. - Bakı : Elm, 2003. - S. 209-222.

Hüseynov S. Erməni xəyanəti: terror, soyqırım və deportasiya siyasəti. - Bakı : Avropa Nəşriyyatı Servis, 2009. - 175 s.

İsmayıl X. N. "Erməni məsələsi" və türk-müsəlman soyqırımı : Ensiklopedik-tarixi araşdırma. - Bakı : Nərgiz, 2013. - 508 s.

Kəngərli Q. Erməni lobbisi...Azərbaycan faciəsi. - Bakı : Azərb. Ensiklopediyası "NPB", 1992. - 280 s. - kiril qrafikası ilə

Kərimov K. M. Terrorizm və qanlı ləpirlər. - Bakı : Ozan, 2004. - 368 s.

Köçərli T. Erməni saxtakarlığı. - Bakı : Şərq-Qərb, 2002. - 80 s.

Məmmədov E. Erməni təxribatı (Sumqayıt, fevral 1988-ci il) : Faktlar və mülahizələr = Армянская диверсия (Сумгаит, февраль 1988 года) : Факты и рассуждения = Armenian sabotage (Sumqayıt, february 1988) : Facts and discourses. - Bakı : Mütərcim, 2005. - 64 s. : foto. - Azərbaycan, ingilis və rus dillərində.

Qaraoğlu F. Ermənilər və həqiqətlər: Rəsmi sənədlərlə. I cild. – Bakı : Nurlar, 2007. - 493 s.

Qaraoğlu F. Ermənilər və həqiqətlər: Rəsmi sənədlərlə. II cild. – Bakı : Nurlar, 2008. - 439 s.

Qaraoğlu F. Ermənilər və həqiqətlər: Rəsmi sənədlərlə. III cild. - Bakı : Nurlar, 2009. - 344 s. : foto.

Qəhrəmanov N. I Dünya müharibəsində Qafqaz cəbhəsində erməni amili. - Bakı : E.L. Nəşriyyat və Poliqrafiya Şirkəti MMC, 2008. - 296 s.

Qəniyev S. 1918-ci il Şamaxı soyqırımı. I kitab. - Bakı : Nurlan, 2003. - 230 s.

Ordubadi M. S. Qanlı illər. - Bakı : Qarabağ xalq yardımı Komitəsi, 1991. - 144 s. - kiril qrafikası ilə

Səlimbəyli Ş. Erməni terroru : I kitab: Qarabağda müharibənin başlanması hadisələr... faktlar... – Bakı : Avropa, 2008. - 400 s. : foto.

Sonam B. Erməni xərçənginin rişələri : Azərbaycanın soyqırımına - Qarabağa həsr olunmuş sənədli-bədii materiallar. - Bakı : [s. n.], 2004. - 80 s.

Tarixdə ermənilər və türk - erməni münasibətləri. - Bakı : Azərb. ensiklopediyası "NPB", 1998. - 160 s. - kiril qrafikası ilə

Zülfüqarlı M. Şamaxı soyqırımı - 1918. - Bakı : AVCİYA, 2011. - 120 s.

Kitablarda

1918-ci ilin soyqırımı // Novxanı sərvətimiz şəxsiyyətlərimizdir. - Bakı : 2010. – S.335-342.

İlkin Q. Bakı 1917-1920-ci illərdə // Bakı və bakılılar. - Bakı : Nurlar NPM, 2006. – S.363-378.

Həbiboglu V. Kəndlilərin ermənilərə qarşı mübarizəsi // Keşlə və keşləlilər. Bakı : Örnək, 1995. - S.45-61.-kiril qrafikası ilə

Banin. Elə qalmaqallı bir dövrə çatmışdıq ki... // Qafqaz günləri. - Bakı : Qafqaz, 2006. - S. 93-107.

Bədii əsərlər

Abdulla M. Türk qəbri : hekayə // Soyqırım: Erməni terrorizmi. - 2009. - S. 100-104.

Elatlı E. Cəhənnəmdən gələn səs. - Bakı : MBM, 2009. - 368 s.

İsmayıl X. N. Azəri soyqırımı : Mənzum pyes. - Bakı : Nurlan, 2007. - 264 s.

Ordubadi M. S. Gizli Bakı : Roman - Bakı : Azərnəşr, 1972. - 295 s. - kiril qrafikası ilə

Ordubadi M. S. Həyatım və mühitim. - Bakı : "XAN" nəşriyyatı, 2014. - 208 s. - ("XAN" Xatirə Ədəbiyyatı ; VII kitab).

Rüstəmxanlı S. Difai fədailəri : bəlgəsəl roman. - Bakı : Qanun, 2010. - 448 s.

Sadıqzadə Q. Son mənzili Xəzər oldu. **I hissə** : Sənədli - Bakı : Gənclik, 1991. - 248 s.

Soyqırım : Erməni terrorizmi : Mahmud Kaşkari adına Beynəlxalq Fondun "Soyqırım və köçkənlər probleminin ədəbi düşüncədə dəstəklənməsi" layihəsi / red. Ə. Cəfərov ; lay. rəhb. E. Qaraxanlı ; nəşir R. X. Sayadoğlu. - Bakı : MBM, 2009. - 184 s.

Şeydayev Ç. M. Bakının tacirləri, lotuları, düşmənləri. - Bakı : Ulu, 2005. - 784 s.

Şeydayev Ç. M. Ermənikənd caniləri : tarixi ədəbiyyat. - Bakı : Şirvanəşr, 2008. - 608 s.

Mənəvi birliyimizin bayramı

(metodik vəsait)

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S.Vurğun küç.88;

E-mail: info@clb.az

URL: www.clb.az

F.Köçərli adına Respublika

Uşaq Kitabxanasında

çap olunmuşdur.

Sifariş: 62

Çapa imzalanmışdır: 19.12.2019

Tirajı: 100

Pulsuz